

Trøndelag teater 78/79

PENELOPES VEV

Av Nicole Macé

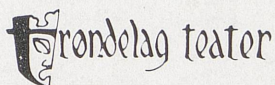

Telemakos og Penelope ved veven som hun arbeidet på for å holde frierne unna

PENELOPES VEV

Av Nicole Macé

I programmet:		
Om kveldens forestilling	side	4
Greske gudenavn	«	6
Rolleliste	«	9
Om musikken i		
Penelopes vev	«	10
Kvinnene på Ithakas håp	«	13
Våre skuespillere	«	14
Neste forestilling på Hovedscenen	«	15

Administrasjon:

Kjell Stormoen	teatersjef
Kjell Hagan	økonomisjef
Knut Jensen	produksjonsleder
Tove Dahle	salgssekretær
May Selmer	informasjonssekretær

Styre:

Svend Hokstad (formann)
Elsa Skjerven
Jorunn Giske
Ida Yttri
Bodil Skjånes Dugstad
Gerdi Schjelderup
Roald Ottesen

NICOLE MACÉ

Født i Paris. Lektorutdanning fra Frankrike og magistergrad i språkvitenskap fra U.S.A. Kom til Norge 1953. Freelancejournalist fra 1960. Har instruert en rekke hørespill for radio, arbeidet med film fra 1962, og laget to spillefilmer — «3» (1971) og «Formynderne» (1978). Skriver for tiden på et nytt filmmanuskript for Norsk Film A/S.

OM KVELDENS FORESTILLING

Mens Odysseus kjempet i Troja-krigen og flakket omkring, satt Penelope i tyve år på Ithaka og ventet, forteller det greske epos av Homer som er en av grunnsteinene i vår kultur. ODYSSEEN — og Bibelen er skrevet av menn. I Odysseen, såvel som i Bibelen, fastsettes det grunnprinsippet som mannssamfunnet ennå hviler på: Mannen handler — kvinnen er. Penelope VAR Odysseus trofaste hustru. Og for å forbli det, for å lure frierne som presset henne, rev hun hver natt opp det hun hadde vevet om dagen.

Så lite verdifullt er en kvinnes arbeid i menns øyne: Det kan ødelegges og lages om i det uendelige, — det setter aldri varige spor etter seg.

Men sett at vevingen var mer enn et tidsfordriv for Penelope, — sett at hun var en yrkesstolt veverke — en kunstner? Hadde hun da så villig rekke opp sitt verk?

Dette spørsmålet begynte jeg å stille meg da jeg som ti-åring leste ODYSSEEN i en illustrert utgave for barn. Bare én — av ca. tredve tegninger — forestilte Penelope: Ydmykt bøyd i vevstolen, og med et fåret smil om leppene klippte hun opp det vakre, fargeglade teppet hennes hender hadde skapt. Jeg var opprørt over hennes unnfalighet, men skjønnte ikke hvorfor. Da jeg senere leste Simone de Beauvoirs «DET ANNET KJØNN», og andre kvinnekampbøker, gikk det omsider opp for meg at jeg ikke var alene om mitt opprør og mitt spørsmål.

«PENELPES VEV» er faktisk derfor et av de første prosjektene jeg har syslet med som dramatiker. Helt siden mitt første hørespill i 1972 har jeg hatt dramaets opplegg klart for meg: Et kvinnesamfunns bevisstgjøring og kamp for «de myke verdier», og det tragiske fall når krigene kommer hjem igjen. Men formen voldte meg problemer: Det følte svært forpliktende å skrive et norsk drama på grunnlag av Homers epos. Til slutt **måtte** jeg våge det store spranget og skrive stykket mitt på noe så uvant som vers uten rim, med talekor.

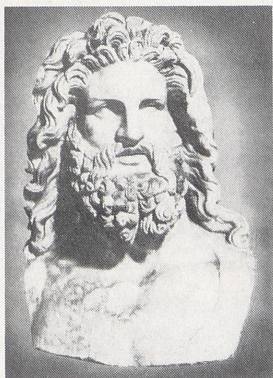
Men et teaterstykke er ikke ferdig før det har fått kjøtt og blod gjennom skuespillernes arbeid.

Hvis jeg som forfatter i dag ikke helt brykker nakken, kan jeg takke Trøndelag Teaters ensemble for det. Med dyptpløyende analyse av rollene og konstruktiv motstand mot unødig ordmagi, har skuespillerne hjulpet meg med å renskjære og avklare den opprinnelige teksten. Hele instruksjonsperioden vil stå for meg som en enestående opplevelse av samhold og arbeids glede.

Det var Ithakas ånd som preget våre prøver.

Nicole Macé

I «Penelopes vev» er det nevnt endel gudenavn. Da kanskje ikke alle blant vårt publikum er like vel bevandret i den greske mytologis verden, har vi tillatt oss å opplyse som følger:

Zeus, gresk skulptur fra 4. århundre.

ZEUS

Guden over alle guder — allmektig. Ikke en skapende gud, men en slags pater familias som beskytter og leder menneskeheten. Han representerer den personifiserte verdensordning. Sønn av Cronus og Rhea, han og hans brødre, Hades og Poseidon, delte verden mellom seg. Zeus er himmel- og værguden.

HEFAEISTOS

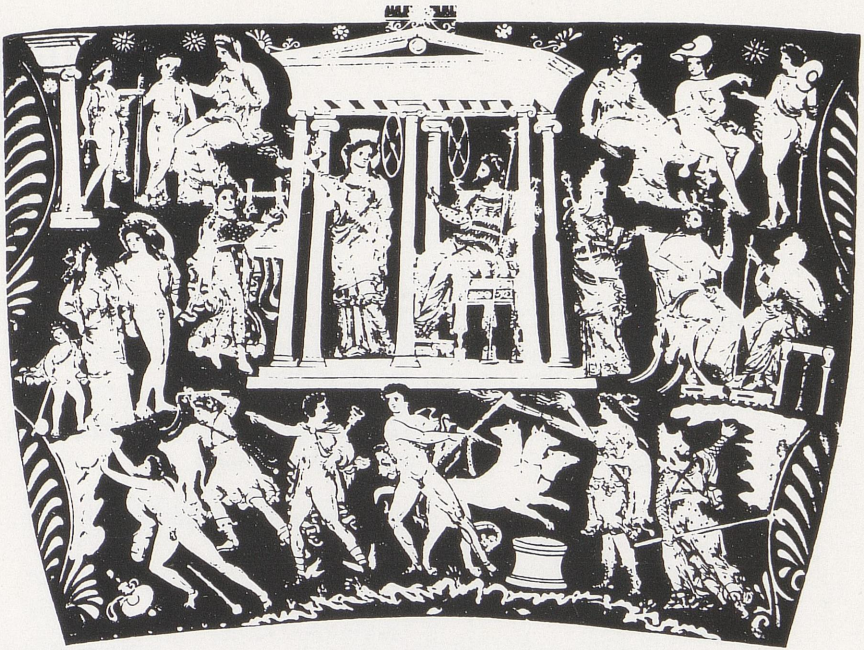
Sønn av Zeus og Hera. Lam fra fødselen av, men sterke hender og skuldre og med magisk makt. Han er ildguden, og blir vanligvis forbundet med steder hvor det ble utført tyngre arbeid — og vulkanske områder.

Bronsestatuen av Poseidon fra 4. århundre f.Kr.

POSEIDON

Ble spist av sin far, men reddet av broren Zeus. Sjøen ble Poseidons rike, og som havgud spiller han en stor rolle i Odysseen. Kjent for sine seksuelle eventyr, både med menn og kvinner.

Gresk vasemaleri. Hades sitter på sin trone med Persephone stående til venstre.

PERSEPHONE

Datter av Zeus, og dødsrikets gud, Hades's hustru. Representerer den unge grøde — i motsetning til sin mor, Demeter, som forbindes med modenhet. Begge er de representanter for fruktbarhet.

Artemis, Apollos tvilling-søster. Detalj fra en attisk vase fra 530—550 f.Kr.

ARES

Sønn av Hera og Zeus. Krigersk, og mer en krigsgud enn Mars, hvis man sammenligner med Romersk mytologi. Ikke særlig likt blant grekerne.

ARTEMIS

Datter av Zeus og Leto, og Apollos tvilling-søster. Hennes funksjon er å ta seg av de små barn, å hjelpe fødende kvinner og påvirke fruktsommelighet. Artemis regnes som favorittgudinne blant kvinner, særlig blant hustruer og mødre.

PENELOPE

Av Nicolo Machiavelli

Inspisient : Kjell Egseth
Sufflør : Gerd Berntsen
Lys : Bjørn Høyem
Lyd : Jan E. Indergaard
Rekvisitør : Per Kristian Solbakken
Frisører : Jenny Krogstad/Randi Bernhardsen
Korinstruktør : Øystein Vardehaug

Scenemestre : Torleif Kaspersen/Harald Johnsen
Lysmester : Bjørn Høyem

Orkesteropptak:
Fløyte : Tore Vidar Odnos
Fagott : Hans P. Åsen
Slagverk : Jes Jensen
Obo : Jens Stoltenberg
Musikk under forestillingen:
Obo : Jens Stoltenberg

I koret:
Anne—Mari Eidsvig
Anna-Karine Marstein
Randi Sofie Lund
Anne Karin Tønset
Inger Gjærevoll
Wibecke Krohn Lakså

Kulisser og kostymer er produsert i teatrets egne verksteder.
Fotografering og lydopptak under forestillingen er ikke tillatt.

Plakat: Bruno Lundstrøm
Programomslag: Alistair Powell

PES VEV

ble Macé

Regi : Nicole Macé
Regiassistent : Elna Kimmestad
Scenografi : Alistair Powell
Koreografi : Peter Berg
Musikk : Eyvind Solås

De som er med:

Penelope : Mona Jacobsen
Hymen : Gørli Mathisen
Fidile : Kine Bendixen
Galathea : Gerdi Schjelderup
Chloe : Ma Rosnes Reitan
Ammen : Elna Kimmestad
Seierherren : Harald Brenna
Telemakos : Jan Erik Berntsen
Basilos : Arne Reitan
Menandros : Thomas Fasting
Lykeion : Hallbjørn Rønning
Barn som medvirker : Per Eero Øyasæther/
Terje Ranes/Tore Rundhaug
Statister : Odd Toven
Artur Meek

Programredaksjon: May Selmer
Ansvarlig utgiver: Kjell Stormoen

En pause
Premiere 7. november

EYVIND SOLÅS

Født i Gudbrandsdalen. Musikkutdannelse fra konservatoriet og universitetet i Oslo. Tysk statsstipend for videre studier ved musikkhøyskolen i Köln. Magistergrad i musikkvitenskap. Scenemusikk som spesialfelt, har blant meget annet laget musikken til «Brand» og «Hamlet» ved Trøndelag Teater, «Loke» (Nationaltheatret) «Undine» og «Måne over gjøglervogna» (Det Norske Teater). Arbeider for tiden som musikkredaktør i N.R.K., fjernsynet.

OM MUSIKKEN I PENELOPES VEV

Ved første møte med Nicole Macés «Penelopes vev» hadde jeg en følelse av at jeg hadde lest en norsk oversettelse av en legende fra gresk fortid.

Hva slags musikk ble fremført den gang? — Vi kan bare ha vage forestillinger om disse tonene.

I hvertfall er det historisk grunn til å anta at den form for musikk som ble laget ble fremført ved hjelp av blåsere og rytmeinstrumenter. Dessuten spilte talekor en vesentlig rolle ved teaterfremføringen.

I musikken til «Penelopes vev» har jeg derfor bygget på disse tre hovedelementer: blåsere, slagverk og talekor. Jeg har ikke forsøkt å etterlikne en musikkhistorisk fortid, men har ønsket å gripe den nåtidige rytme og atmosfære som ligger i Nicole Macés skuespill. Det klingende helhetsresultat blir da en rekke sterkt stiliserte musikkvignetter, bygd opp av forskjelligeartede formler i et fritonalt tonespråk. Denne musikken beveger seg i grunnen mellom tonalitet og «atonalitet». Talekoret er med for å understreke den skiftende pulsen gjennom stykket — samtidig som det kan gi en annen menneskelig klangdimensjon enn instrumentene kan make alene.

I dette tilfelle er musikkens funksjon altså å føye seg inn i en dramatisk vev. Bare i kraft av selve skuespillet har disse tonene noen som helst hensikt eller mening.

Eyvind Solås

Lequint
Scherzo

15

FLÖYTE

Musical notation for Flute, measures 1-2. The first staff is in 3/4 time with notes B $\flat$, B, and C. The second staff is in 2/4 time with notes B $\flat$ and B. A circled area highlights the notes B, B, and C in the first staff of the second measure.

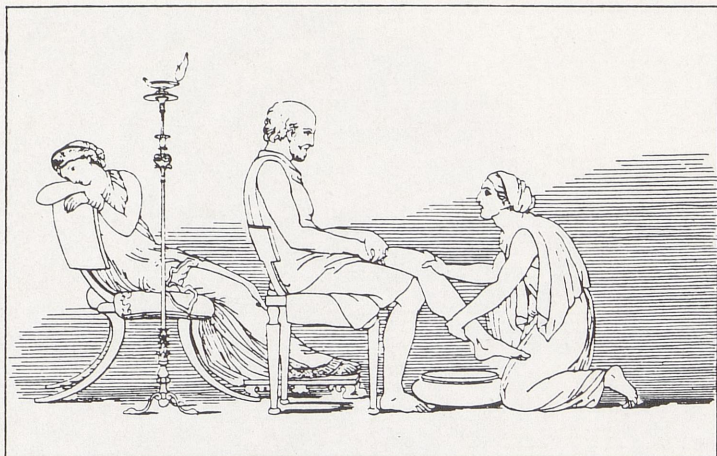
Musical notation for Flute, measures 3-12. The staff shows notes B, B, C, D, E, F, G, A, B, C, D, E, F, G, A, B. A large bracket is drawn under the notes from measure 3 to 12.

Musical notation for Wood. R2, measures 1-2. The first staff is in 5/4 time with notes x, x, x, x, x. The second staff is in 4/4 time with notes B, B, and C. An arrow points to the right.

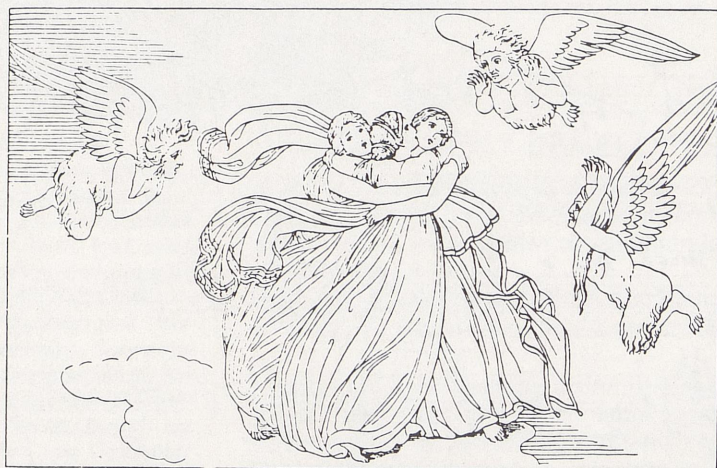
Musical notation for Flute, measures 3-4. The first staff is in 3/4 time with notes B, B, and C. The second staff is in 4/4 time with notes B, B, and C. The text "2/5er min wer spinn min." and "ritik" is written below the notes.

Musical notation for Flute, measures 5-6. The first staff is in 3/4 time with notes B, B, and C. The second staff is in 4/4 time with notes B, B, and C.

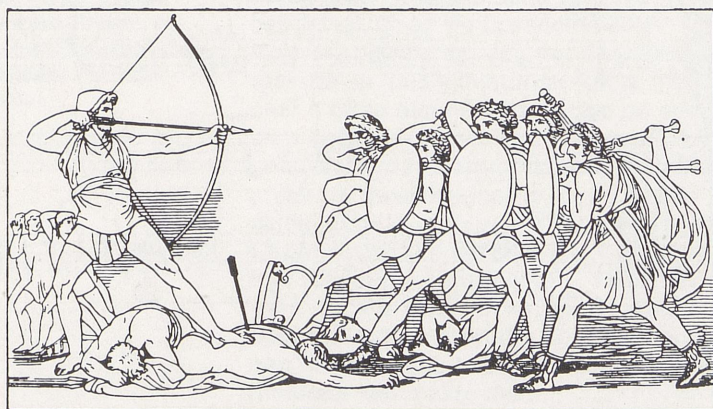
Musical notation for Flute, measures 7-8. The first staff is in 4/4 time with notes B, B, and C. The second staff is in 3/4 time with notes B, B, and C. The text "mp" is written below the notes.

Odysseus møte med Penelope etter det lange fravær.
(Odysseen, 19. sang)

Hva hendte før frierne ble drept. (Odysseen, 20. sang)

Frierne blir drept. (Odysseen, 22. sang)

En drøm brast, et nytt håp spirer.
Kanskje en dag vil kvinner rive
skammens slør fra sitt bøyd hode
og freidig vise hva de kan!
Kanskje en dag vil fredens fane
vaie blidt over grønne jorder.
Alt er ikke tapt ennå!
En av oss er ennå fri!
Vær vårt vitne, sendebud,
som seiler over tidens hav
til nye slekters fjerne strender:
En gang levde freden på veverskenes øy!
En gang vil den gjenoppstå,
som Persephone om våren
stiger opp fra dødens juv.
Det tror vi. Det vet vi.
En gang må krigerne bli trette av å myrde!
En gang vil kvinnene våge å rope «stans»!
Og da vil mann og kvinne sammen.....
En gang.....
Kanskje.....
på en grønn øy.....

Mona Jacobsen

En ring i Monas liv er på en måte sluttet i og med rollen som Penelope i kveldens forestilling. Femten år tilbake i tiden, da teater og skuespilleri bare var en uoppfylt drøm, ville tilfeldighetene at hun skulle treffe Nicole Macé — og Eyvind Solås. En venninne av Mona skulle avlegge prøve for Nicole i forbindelse med studentoppsetning av et assyriske epos — Gilgamesj. Mona var bare med — men **hun** fikk rollen, som formmessig ligger nær opp til den oppgaven hun har idag. Dette betydde slutten på en dekoratørkarriere, og begynnelsen på en ny epoke i Monas liv. Hun avla prøve på Trøndelag Teater for daværende teatersjef Victor Huseby, og ble i 1964 opptatt som elev. Avbrutt av to permisjoner — den første i 1973 da hun fulgte sin mann til Afganistan for å studere Marco Polo-får, og den andre i forbindelse med et gjesteengasjement ved Den Nationale Scene i 1976, har Mona vært her ved teatret siden den tid. Selv om hun savner de tilbud (radio, T.V., film) skuespillere som er tilknyttet Oslo-teatrene har, er hun fornøyd med rollene hun er blitt tildelt, og tviler på at hun ville fått de samme sjansene om hun hadde valgt å bli i Oslo. Oppgavene har vært varierte — hun har bl.a. medvirket i «Tre søstre», «For lukkede dører», «Frøken Julie», «Den herskende klasse», «Det gode menneske fra Seguan» og «Kennedys barn», — for å nevne noen som viser bredden i hennes register.

Et teater må ha et så bredt repertoar at det tilfredsstillende **alle** samfunnsklasser, og med «tilfredsstillende» mener Mona at det må oppta de som ser på. Stoffet kan fornøye — eller forarge — men det viktigste er at publikum aldri går likegyldige ut. Og når det gjelder skuespillerne — de som skal levendegjøre litteraturen — har erfaring lært henne at det er lærerikt å komme til andre teatre for dermed å få nye impulser. Det burde være anledning til å søke permisjoner, med sikkerhet for at man kan vende tilbake dit man er ansatt. På denne måten kan man unngå å låse seg fast. Til tross for den problematiske situasjonen som oppsto da deler av en familie flyttet til Bergen, ser hun tilbake på dette året som arbeidsmessig verdifullt, og verdt slitet. Nå er imidlertid familien samlet igjen, og dessuten forøket. Og det siste er grunnen til at vi først nå, i «Penelopes vev», kan ønske Mona velkommen tilbake til Trøndelag Teater.

Neste forestilling på
Hovedscenen:

«Mord i Prestegården»
av
Agatha Christie

Oberst Protheroe er soknets rikeste mann. Han har derfor makt, og dessuten et vesen som gjør at han er mislikt av alle i den lille landsbyen, St Mary Mead.

— han har truet Miss Marple med å kaste henne ut av huset hun leier av ham.

— hans hustru lider under hans tyranni — hun har egentlig giftet seg med ham for pengenes skyld.

— hans datter vil ha større frihet, og flytte til London, hvilket han nekter.

— kirketjeneren Ronald Hawes har sine helt private grunner til å frykte oberst Protheroe, som er kirkeverge.

— kunstmaleren Lawrence Redding har vekket hans vrede på grunn av forholdet mellom ham og datteren Lettice.

— han har truet med å melde Mr. Archer til politiet for kryptskyting.

— hushjelpen i prestegården, Mary, vil for enhver pris unngå at vennen hennes, Mr. Archer, kommer i fengsel.

En dag finner presten oberst Protheroe myrdet

HVEM HAR MYRDET OBERST PROTHEROE?

Dette, og mange andre merkelige forhold i landsbyen er det som blir avdekket i Trøndelag Teaters avskjedsforestilling for Inger Worren. Hun skal spille Miss Marple, som for Agatha Christie-tilhengere etterhvert er blitt en kjent gjennomgangsfigur i bøkene.

Vi får vel derfor tro at **hun** er uskyldig, men det er fremdeles mange å mistenke.

Svein Wickstrøm, Kirsti Minsaas, Nils Gaup, Synnøve Strigen, Leif Jacobsen, Hege Rohde, Eva Lunde, Kirsti Grundvig, Jakob Margido Esp, Egil Lorck og Øystein Langeland medvirker også i forestillingen.

Instruktøren for oppsetningen Haukur Gunnarsson har vi hentet fra Island denne gangen, Alistair Powell har ansvaret for scenografien. Begge er hevet over mistanke — i denne sammenheng.

Premiere 15. desember.

Fotosats og offsettrykk
ADRESSEAVISEN 1978